

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. c)

Istorie

Varianta 6

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Obyvatelia dvoch krajín [Moldavska a Valašska] (Moldova a Țara Românească) vedeli [...], že tvoria jeden a ten istý národ, so spoločným pôvodom, jazykom, náboženstvom, tradíciami a spoločnou kultúrou, že sú rozdelení len politickými hranicami, ktoré ale nestanovili oni, a [...] že Rumuni z Transylvánie (Transilvania) patria do toho istého národa, lenže títo [...] sa nemohli podieľať na vedení vlastnej krajiny. Preto vodcovia Rumunov rozhodli, že treba uskutočniť prvý krok zjednotením dvoch krajín nachádzajúcich sa na juh a východ od Karpatského oblúka (arcului Carpaților) [...]. Z národného hľadiska nebolo potrebné vynaložiť priveľké úsilie, lebo presvedčenie o nevyhnutnosti zjednotenia bolo jasné a bolo jednoznačne vyjadrované zoskupením *národnej strany (partida națională)* [...]. Ale zložitejšie bolo presvedčiť veľmoci o nevyhnutnosti zjednotenia. Túto úlohu prevzali bývalí revolucionári z roku 1848, nachádzajúci sa vo vyhnanstve v Západnej Európe po návrate starých režimov k moci, ako to bolo najmä v prípade režimu v Bukurešti (București). Oni vytvorili pravé rumunské lobby (podporné zoskupenia) [...] v Anglicku, Prusku a najmä vo Francúzsku, v Paríži. Nicolae Bălcescu, C. A. Rosetti, Dumitru Brătianu a iní boli členmi európskych demokratických výborov [...] a zamýšľali sa nad lepším osudom európskych národov.”

(I.A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

B. „Zhromaždenie ad-hoc v Moldavsku začalo svoje práce 4. októbra 1857 a vo Valašsku 12. októbra. Práce zhromaždení viedli predstavitelia unionistov - Mihail Kogălniceanu a Alexandru Ioan Cuza v Iași, C. A. Rosetti, bratia Golescu a Dumitru Brătianu v Bukurešti [...]. Obe zhromaždenia ad-hoc, to z 19. októbra v Moldavsku a to z 21. októbra vo Valašsku, prijali ihneď uznesenia, ktoré vyzývali k zjednoteniu, k autonómii a neutralite a kolektívnemu zaručovaniu nového poriadku veľmocami.

Poslanci si taktiež želali venovať sa okamžite i ďalším naliehavým problémom. V Moldavsku prebiehala živá debata o budúcom politickom a hospodárskom organizovaní krajiny [...]. Rokovanie o agrárnom probléme poukázalo na veľký rozkol v radoch zástancov zjednotenia, unionistov [...]. Vo [...] Valašsku sa skoro všetci unionisti [...] snažili obísť serióznu debatu o spoločenských a hospodárskych problémoch, lebo si boli [...] vedomí rozdielnosti názorov týkajúcich sa agrárnej otázky a demokratizácie politického života a báli sa, že rozkol v ich radoch by v tejto etape mohol zabrániť uskutočneniu zjednotenia.”

(K. Hitchens, *Români, 1774-1866*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte jednu veľmoc uvedenú v zdroji **A**. **2 body**
2. Napíšte, zo zdroja **B**, informáciu vzťahujúcu sa na uznesenia Zhromaždení ad-hoc v roku 1857. **2 body**
3. Uveďte dve politické osobnosti, na ktoré sa vzťahuje tak zdroj **A**, ako i zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, v ktorom sa uvádza, že unionisti sa snažili obísť debatu o spoločenských a hospodárskych problémoch. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A** a spresnite, úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Uveďte ďalšie dva politické fakty, ktoré prispeli k vytvoreniu rumunského štátu a odohrali sa v prvých šiestich desaťročiach 19. storočia, okrem tých, ktoré sú uvedené v daných zdrojoch. **6 bodov**
7. Uveďte jednu charakteristiku ústavy prijatej rumunským štátom v roku 1866. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Prečítajte pozorne nasledovný zdroj:

„Po vojenských skúsenostiach v Srbsku, Chorvátsku a Milánskom vojvodstve, Ján Huňady (Iancu de Hunedoara) sa v roku 1441 stal vojvodcom Transylvánie(Transilvania) a počnúc rokom 1446 aj guvernátorom (regentom) Uhorska. [...] V roku 1442 vojvodca odrazil pokus Turkov vtrhnúť do Transylvánie a obdržal nad nimi obrovské víťazstvo na hornom toku rieky Ialomița [...]. V období od novembra 1443 do januára 1444 uskutočnil «dlhú kampaň» proti osmanským vojskám na Balkánskom polostrove až po Adrianopol. Ján Huňady sa zúčastnil bitky pri Varne 10. novembra 1444, ktorá sa skončila porážkou kresťanov [...].

Ale najvýznamnejším víťazstvom Jána Huňadyho bolo to z 22. júla 1456 pri Belehrade, víťazstvo, ktorým po troch rokoch od pádu Konštantinopola pristavil na 70 rokov prenikanie tureckej moci do stredu Európy. Pevnosť bola obliehaná od 4. do 21. júla 1456. Turci sa pokúsili obliehaním zablokovat' pevnosť aj od Dunaja (Dunăre), ale ich flota bola porazená 14. júla loďstvom Jána Huňadyho, čo umožnilo posádke prijať posily. 21.-22. júla sultán začal nový útok, ale aj ten bol odrazený a protiútok kresťanov, ktorý viedol Ján Huňady, zahnal Turkov. [...] Víťazstvo z roku 1456 prispelo k morálnemu posilneniu Európy, tak potrebnému po páde Konštantinopola. [...]

V snahách Jána Huňadyho pokračoval Vlad Nárážač (Vlad Țepeș), panovník Valašska (Țara Românească). [...] V zime 1461-1462 napadol turecké pevnosti na juh od Dunaja. [...] V roku 1462 odmietol platiť tribút Osmanskej ríši. Ako odvetu sultán Mehmed II. vtrhol do Valašska na čele silného vojska. [...] Keďže Vlad Nárážač nedisponoval dostatočnými vojenskými silami [...], namiesto otvoreného boja uprednostnil nečakané útoky, v ktorých bol veľmi skúsený.”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte vojvodu Transylvánie uvedeného v danom zdroji. **2 body**
2. Uveďte storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte panovníka Valašska a príčinu konfliktu medzi ním a Osmanmi, na ktorý sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Vypíšte z uvedeného zdroja dve informácie o vojenských akciách v období 1442-1444. **6 bodov**
5. Sformulujte na základe daného zdroja stanovisko týkajúce sa bitky pri Belehrade, podporte ho dvoma informáciami z daného zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého v 14. storočí boli zorganizované centrálné inštitúcie v rumunskom mimokarpatskom priestore. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o politických praktikách prijatých v Rumunsku (România) v 20. storočí, majúc na zreteli:

- spresnite po jednej charakteristike Ústavy Rumunska z roku 1923, respektíve Ústavy Rumunska z roku 1938;
- spresnite totalitnú ideológiu, ktorá bola Rumunsku nanútená a predstavte jednu politickú totalitnú praktiku prijatú rumunským štátom v prvej polovici 20. storočia;
- uveďte dve ustanovenia Ústavy rumunského štátu prijatej v roku 1965;
- sformulujte stanoviska vzťahujúce sa na politické praktiky prijaté v Rumunsku v poslednom desaťročí 20. storočia a podporte ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.